
A C programozási nyelv I. Bevezetés

Ficsor Lajos

Miskolci Egyetem

Általános Informatikai Tanszék

A C nyelv története

- Dennis M. Ritchie AT&T Lab., 1972
  - rendszerprogramozás, de **magas szintű nyelven**
- 1973: a UNIX átírása C-re
- 1978: K&R C (Kvázi szabvány)
- Széleskörű használat után:
  - 1983: szabvány előkészítése
  - 1989: ANSI C (X3.159-1989)

A továbbiakban "C nyelv" alatt mindig "ANSI C" értendő

A C nyelv jellemzői

- általános célú
- viszonylag alacsony szintű
  - alapobjektumok: karakterek, számok, címek
  - nincsenek összetett objektumokat kezelő utasítások
- általában kicsi és hatékony célprogram
- törekvés a hordozhatóságra
- számos implementáció
- széleskörű használat
- gazdag függvénykönyvtár választék

A C program szokásos szerkezete 1.

direktívák

globális deklarációk és definíciók

main( )

{

lokális deklarációk

utasítások

}

függvény definíciók

A C program szokásos szerkezete 2.

- A program a main függvény első végrehajtható utasításával indul.
- A minimális (működő) C program:

```
main( )  
  
    {  
  
    }
```

Szintaktikai egységek 1.

Azonosítók

- Betűk, számjegyek és _ (aláhúzás)
- Nem kezdődhet számjeggyel
- Kis-nagybetű érzékeny!

Kulcsszavak

- Fenntartott szavak, kisbetűsek.

Szintaktikai egységek 2.

Állandók

- egész: 123, 0123, 0x123
- karakter: 'a', '\n', '\137'
- lebegőpontos: 1. 1.3, .6, 1.2e12

Karakterlánc (string)

- **"karaktersorozat"**
- Tárolás: a karaktereket tartalmazó byte-sorozat után még egy 0 byte!

Szintaktikai egységek 3.

Operátorok

- Egy- két- és három operandusú.
- Széles választék

Egyéb elválasztók

- utasításvég: ; (pontosvessző)
- blokkhatárok: { }
- "üres helyek" (space, tab, újsor, megjegyzés)

Megjegyzés

- **/* Karaktersorozat */**
- Nem skatulyázhatók egymásba!

Változók

Négy jellemző:

- név (ez azonosító kell legyen)
- típus (memóriaméret)
- cím (a memóriában)
- aktuális érték (memóriatartalom)

Egész (integrális) típusok 1.

Típusnév	Hossz
<code>char</code>	1 byte
<code>int</code>	gépfüggő, a "természetes" hossz (szóhossz)
<code>Short (int)</code>	(legalább) 16 bit
<code>long (int)</code>	(legalább) 32 bit

Egész (integrális) típusok 2.

Megjegyzések:

- A nyelv csak azt írja elő, hogy
 $\text{short} \leq \text{int}$ és $\text{int} \leq \text{long}$
- Mindegyik elé alkalmazható a
  - **signed** (előjeles) - a **char** kivételével ez a default
  - **unsigned** (előjel nélküli)
- A **char** előjelessége gépfüggő!

Lebegőpontos típusok

Típusnév

float

double

long double

Hossz

gépfüggő (ált. 4 byte)

gépfüggő (ált. 8 byte)

gépfüggő (ált. 16 byte)

Deklaráció (bevezetés)

Változó:

típusnév azonosító[, azonosító]

Tömb:

típusnév azonosító[elemek száma]

Az indexelés 0-tól indul!

Kifejezések

Operátorok és operandusok váltakozó sorozata

Operandusok:

- konstans
- változó
- függvényhívás
- kerek zárójelek közé zárt kifejezés

Operátorok 1.

Csoport	Jel	Asszociativitás
elsődleges	<code>()</code> , <code>[]</code> , <code>-></code> , <code>.</code>	b-j
egyoperandusú	<code>cast</code> , <code>sizeof</code> , <code>&</code> , <code>*</code> , <code>++</code> , <code>--</code> , <code>~</code> !	j-b
multiplikatív	<code>*</code> , <code>/</code> , <code>%</code>	b-j
additív	<code>+</code> , <code>-</code>	b-j
eltolás	<code><<</code> , <code>>></code>	b-j
relációs	<code><</code> , <code><=</code> , <code>></code> , <code>>=</code>	b-j

Operátorok 2.

Csoport	Jel	Asszociativitás
egyenlőség	==, !=	b-j
AND	&	b-j
XOR	^	b-j
OR		b-j
logikai AND	&&	b-j
logikai OR		b-j

Operátorok 3.

Csoport	Jel	Asszociativitás
értékadás	$=, +=, -=, /=,$ $\% =, >> =, << =,$ $\& =, \wedge =$	j-b
kif. lista	, (vessző)	b-j

Operátorok (Megjegyzések) 1.

A kiértékelés sorrendjét a precedencia és az asszociativitás határozza meg.

Specialitások:

- minden kifejezés pontosvesszővel lezárva utasítássá válik!
- Egészosztás
- cím-operátorok
- ++ és --

Operátorok (Megjegyzések) 2.

Specialitások (folytatás):

- "Boolean" típus nincs!
- nincs értékadó utasítás, csak értékadó kifejezés!
- összetett értékadás
- típuskonverziók rendje
- explicit (kényszerített) típuskonverzió (cast):
(típusnév) kife

Szimbolikus konstans 1.

- Valójában makródefiníciók (részletesebben később)
- Formája:
#define azonosító karaktersor
- A forrásban az azonosító minden magyarázaton kívüli előfordulása kicserélődik karaktersor -ra

Szimbolikus konstans 2.

- Pl.:

```
#define IGAZ 1
```

```
#define HAMIS 0
```

```
#define BEGIN {
```

```
#define END {
```

- Szokásjog: **nagybetűs név!!!!**
- Vannak előredefiniált konstansok (pl. **EOF**)

Standard header file-ok (bevezetés) 1.

Alapszabály: C programban csak **deklarált** azonosítók használhatók!

A standard függvények deklarációját standard header file-ok tartalmazzák. A

#include

un. direktíva a forrásszövegbe beszúrja a megadott file-t.

Standard header file-ok (bevezetés) 2.

Pl.:

```
#include <stdio.h>
```

a standard input-output függvények és
konstansok deklarációinak beillesztésére

```
#include <math.h>
```

matematikai függvények deklarációi

```
#include "fuggvenyeim.h"
```

saját függvények deklarációi

Egyszerű input-output 1.

A standard inputról és a standard outputra

Karakter beolvasása:

- `int getchar(void)` függvény
- Visszatérési érték: a beolvasott karakter kódja

Karakter kiírása

- `int putchar (char c)` függvény

Egyszerű input-output 2.

Formattált kiírás

```
printf ("formátum", arg1, arg2,  
...)
```

Kiírja az első paraméterének megfelelő formátumban a további paramétereinek az értékét.

Egyszerű input-output 3.

A formátum-specifikáció tartalma:

- közönséges karakterek
  - változatlanul kinyomtatódnak
- konverzió-specifikáció

A soron következő argumentum nyomtatási formáját határozza meg. Pl.:

Egyszerű input-output 4.

%nd

Egész érték kiírása n karakter széles helyre, balra igazítva

%d

Egész érték kiírása a szükséges szélességben

%s

Karakterlánc kiírás végig (a \0-t tartalmazó byte-ig)

Egyszerű input-output 5.

%ns

Karakterlanc első n karakterének kiírása, ha kell,
balra igazítva

%n.mf

Lebegőpontos szám fixpontos kiírása n
szélességben, m tizedesjeggyel

%n.me

Lebegőpontos szám kiírása lebegőpontos formában,
n szélességben, a karakterisztikában m
tizedesjegyet használva

Egyszerű input-output 6.

Formattált beolvasás

`scanf ( "form. " , címlista )`

ahol a **"form"** az alábbiakból állhat:

- **%d**   decimális
- **%c**   karakter
- **%s**   string
- **%o**   oktális
- **%x**   hexadecimális
- **%p**   pointer (cím)

Egyszerű input-output 7.

A címlista lehet pl. változók címei vesszővel elválasztva.

Az egyes beolvasandó értékeket legalább egy "üres" karakter választja el.

```
int a;
```

```
scanf( "%d" , &a ) ;
```

Mindkét függvénynél az első paraméter tartalma határozza meg a további paraméterek számát és típusát -> **HIBA OK!**